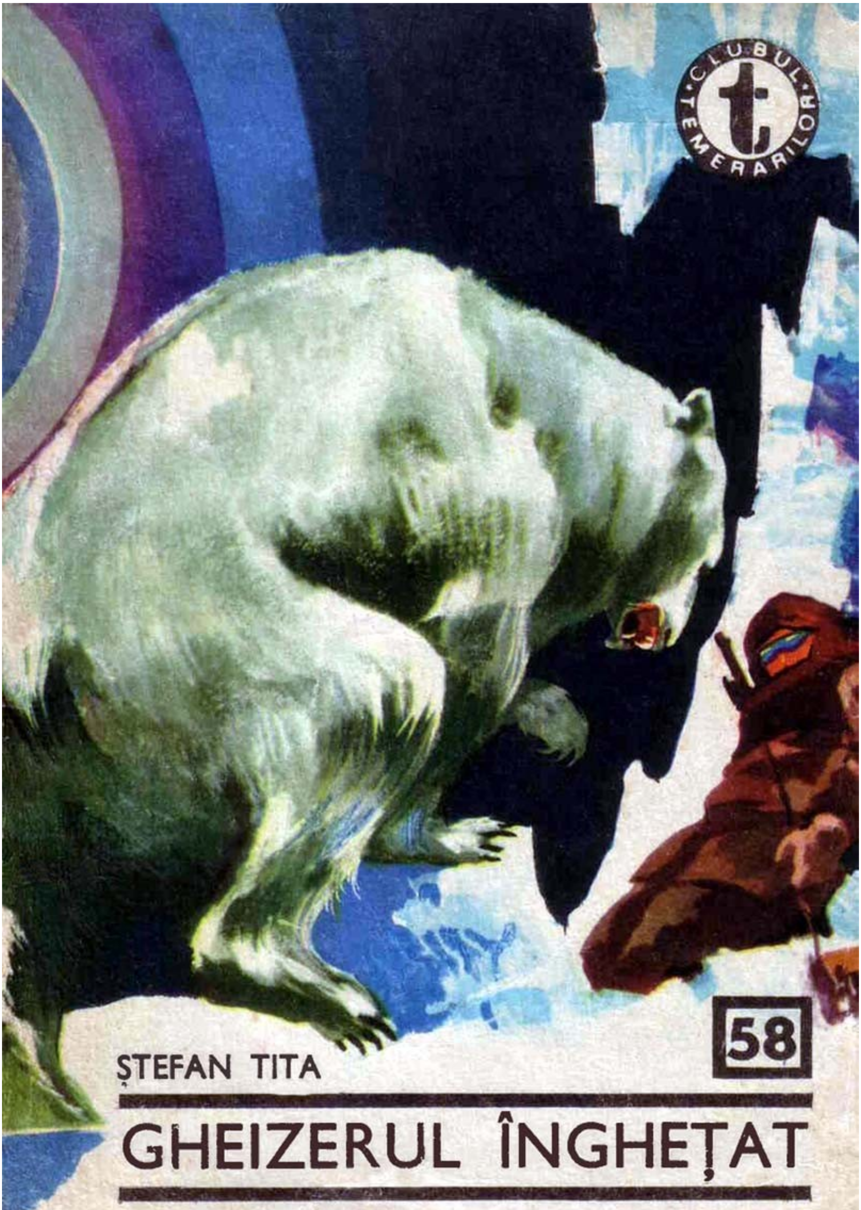

CLUBUL TEMERARILOR

58

ȘTEFAN TITA

GHEIZERUL ÎNGHEȚAT

ȘTEFAN TITA

GHEIZERUL ÎNGHEȚAT

58

EDITURA TINERETULUI

SPECIAL_IMAGE-OEBPS/Images/epub.svg-REPLACE_ME

Gheizerul înghețat

Ștefan Tita

EDITURA TINERETULUI

București, 1969

Redactor: Iordana Ureche

Tehnoredactor: Gabriela Iliopolos

Copertă: Dumitru Ionescu

Digitalizare: EPUB

Alb... Alb... Alb...

Cât poate cuprinde privirea, o imensă Sahară de nea. Un alb de o aspră încremenire. Numai aerul geme clătinat de seismele de zăpadă. Aceasta e prelunga, întunecata iarnă polară.

Și totuși sub nesfârșita, alba împietrire clocotesc gheizere. Izvoare fierbinți care fac posibilă viața și în această extremitate a globului. Nu, gheizerele nu fierb în adâncul pământului polar. Poate și acolo. Dar nu despre ele e vorba în aceste pagini, ci despre gheizerele care țâșnesc în sufletul măruntei populații eschimoase caribu. Oameni drepți, cu inima de un alb cald, incandescent. Ei sălășluiesc în interiorul tundrei canadiene, la nord de canalul Chesterfield, la apus de Golful Hudson. Iar printre aceste gheizere, cel mai clocotitor mi s-a părut a fi Terignak. Lui vreau să-i închin aceste rânduri. Aceste gânduri. Lui Terignak, prietenul meu eschimos, gheizerul fierbinte din pustiurile reci ale nordului.

*

Cum l-am cunoscut pe Terignak? Cum l-am prețuit și iubit?

Însoțeam în calitate de reporter o importantă expediție științifică internațională „Arctica“, ale cărei obiective de cercetare erau multiple: geografice, geologice, arheologice, social-istorice etc. Având în vedere varietatea scopurilor științifice urmărite, „Arctica“ fusese împărțită în câteva secții de cercetare. Comanda secțiilor o avea doctorul Lawrence Robert, un canadian jovial, cu o vastă experiență a explorărilor polare. De altfel, autoritățile locale ne-au dat tot sprijinul ca programul de lucru, care se întindea pe parcursul a doi ani, să fie îndeplinit cu succes. Nefiind specialist, nu fusesem atașat unei anumite secții de cercetare. Împreună cu alți doi colegi, danezul Henricson și italianul Giolitti, aveam libertatea să circulăm unde voiam. Puteam, astfel, să surprindem un material viu, vibrant pe care să-l transmitem prin presă, radio și televiziune întregii lumi. Aceasta nu însemna însă că am fi putut să ne sustragem disciplinei, altminteri nu prea rigidă, care domnea în cantonament.

Dar care reporter nu visează să scrie măcar o carte? O carte de reportaj, firește, unde impresiile să se înfrățească deplin cu fapte neobișnuite, care să smulgă de undeva, din

realitate, un crâmpei de inedit și senzațional?

De aceea, venind aici cu „Arctica“, nutream tainica speranță să pot da de urmele vestitei expediții Franklin.

Expediția Franklin... dispărută în condiții misterioase cu mulți, foarte mulți ani în urmă. În jurul acestei temerare expediții se crease chiar un fel de legendă. John Franklin, un îndrăgostit de natură, îndrăzneț și pasionat navigator englez, ajunsese până în aceste ținuturi. După vreun an s-a înapoiat în patrie, aducând una din primele hărți ale ținutului. Cu ajutorul unui bulgăre strălucitor, și afirmând cu tărie că ar fi descoperit un munte de aur, el izbuti să trezească atenția unor mari grupuri financiare. Numaidecât luă ființă Societatea „Nordaur“, ale cărei acțiuni, lansate pe piață, trebuiau să susțină o a doua expediție condusă de Franklin.

Expediția porni. De data aceasta, Franklin era însoțit de numeroși oameni. Manevrând un utilaj adecvat grelelor condiții ale climei arctice, ei trebuiau să pună în valoare muntele de aur. Și au venit primele vești. Îmbucurătoare. Acțiunile „Nordaur“ au cunoscut atunci o creștere uluitoare. Oameni, până nu demult calmi și lucizi, fură cuprinși de delirul jocului la bursă. Își vindeau totul numai să poată cumpăra acțiuni. Mirajul unei îmbogățiri rapide învăpăia mințile. A urmat apoi o tăcere prelungă, inexplicabilă. Dar, în cele din urmă, realitatea a țâșnit distrugătoare. John Franklin și oamenii săi dispăruseră în mod misterios, făcând să se prăbușească Societatea „Nordaur“, năruind mii de speranțe, ruinând mii de existențe. Doar financiarii au cules importante beneficii...

Legenda muntelui de aur a continuat însă să existe.

Mai târziu, făcându-se cercetări ample, s-a constatat că John Franklin se înșelase. El descoperise, în peretele unui fiord, un filon de pirită. Strălucirea piritei l-a făcut să creadă că se află, într-adevăr, în fața unui munte de aur. Însă bulgărele pe care-l adusese, supus probelor, nu putea înșela pe nimeni. Cum a fost posibilă atunci constituirea Societății „Nordaur“? După unele versiuni s-ar părea că Franklin, ca să poată realiza o a doua expediție, înlocuise bulgărele de pirită cu unul de aur. După altele, grupurile bancare cointeresate au cunoscut adevărul, dar, supuse unor vitrege împrejurări, au preferat să-l ascundă, lansând acțiunile „Nordaur“.

Cine poate ști care a fost adevărul? Oricum, expediția

Franklin dispăruse. Unde? Iată ce-mi propuneam să aflu!

De altfel, îi mărturisisem chiar doctorului Lawrence Robert această dorință arzătoare.

Doctorul a surâs sceptic:

— Mă tem că-ți pierzi vremea de pomană!

— De ce? am cerut numaidecât explicații.

— Pentru că... Dar nu, mai bine să nu-ți spun. Țin numai să-ți spun că s-au mai făcut și alte investigații, toate fără rezultate.

— Asta nu poate decât să-mi mărească dorința de a le obține eu.

— Foarte bine! Îmi place această flacără tinerească. Mai demult scriam versuri, îmi făcu Lawrence Robert, la rândul său, confidențe. Îmi amintesc de o poezie intitulată chiar așa: „Flacără“. În ea preamăream tinerețea, singura flacără pe care n-o poate stinge nici măcar timpul...

Urmă apoi o pauză prelungă, după care adăugă, precipitat:

— Foarte bine! Caută! Caută! Nicio căutare nu e zadarnică... În fiecare găsim, în cele din urmă, măcar unul din chipurile noastre... Îți făgăduiesc tot sprijinul meu!

*

Fără ajutorul băștinașilor, nicio expediție polară nu-și poate desfășura cu succes activitatea. „Arctica“ ajunsese în ținuturile nordice încă în plină vară polară și-și fixase cantonamentul pe malul unui râu, unde sălășluia o măruntă comunitate caribu. Eschimoșii caribu reprezintă, după afirmațiile unor cercetători, o perioadă foarte veche a civilizației eschimoase. Cu ochii vii, cu priviri pătrunzătoare, de statură mijlocie, sunt vioi, iuți în mișcări și – stabiliți de regulă pe malurile râurilor și lacurilor – se îndeletnicesc cu vânatul și pescuitul. Din piei de ren își confecționează veșminte frumoase, împodobite cu bun gust și terminate cu o coadă ce amintește fracul.

Oamenii ne-au primit cu bunăvoință, iar căpetenia comunității, Orpingelik, s-a bucurat nespus văzându-l pe comandantul nostru. Era o veche cunoștință. Mai mult, un vechi prieten. Doctorul Lawrence Robert mai vizitase și-n alte rânduri această așezare, iar băștinașii l-au ajutat să capete o prețioasă

experiență de explorator.

După ce ne-am instalat cabanele nu departe de corturile de vară ale eschimoșilor, Orpingelik ne-a poftit la o serbare. Erau după o reușită vânătoare de foci.

Într-o liniște deplină, în care nu se presimte nicio primejdie, când și când focile ies la iveală printre banchize ca să respire. Dar liniștea e înșelătoare. Identificat cu peisajul, vânătorul stă la pândă. E suficient doar o clipă și harponul se înfige ca un fulger în ceafa vânatului. Numeroase fulgere s-au abătut asupra cefelor lucioase de focă; buna dispoziție era atotstăpânitoare în mica așezare caribu.

Când am ajuns în mijlocul lor, eschimoșii ne-au întâmpinat cu voioase strigăte:

— Krasluna! Krasluna!

Am răspuns pe dată cu un cald „bună ziua“, rostit de fiecare în graiul matern, ceea ce a stârnit o mică babilonie și râsul zgomotos al doctorului Lawrence Robert.

— Krasluna – ne-a explicat el – nu înseamnă „bună ziua“, ci pur și simplu „omul alb“. Iar bucuria cu care a rostit Krasluna arată limpede că omul alb este socotit frate. Cu prilejul acelei serbări, l-am cunoscut pe Terignak. Înconjurat de ceilalți membri ai comunității – în primul rând de femeile cu copii în spate, apoi de bărbați – Terignak a-nceput să cânte un cântec de vânătoare, acompaniat de sunetul sec și ritmic al tobelor. Era un flăcău de vreo 20 de ani (ulterior am aflat că împlinise 22), bine legat și parcă ceva mai răsărit decât ceilalți eschimoși. Ceea ce dădea un deosebit farmec chipului său era privirea senină, dreaptă, pătrunzătoare, care uneori avea luciri de diamant fierbinte. Glasul lui Terignak, puțin gutural, răsfrângea totuși accente dulci, nostalgice, iar cântecul, deși de triumf și bucurie, era intonat cu surprinzătoare nuanțe. Când repede și tumultuos, când cu lente inflexiuni de duioșie și chiar tristețe.

Lawrence Robert îmi traducea conținutul.

Era vorba de Sila, zeitatea nevăzută, care ajută oamenilor – copii, tineri, vârstnici – să viețuiască în mijlocul primejdiilor, iar vânătorului să-și nimerească ținta și să se înapoieze acasă încărcat de belșug. Și cântecul povestea despre un vânător care, mergând la o vânătoare de vulpi, a zărit deodată ceva în zăpadă. Nu era vulpe, nu era iepure, urs sau pasăre. Era un om înghețat. Era chiar fiul său. Își apropie inima sa caldă de inima

celui înghețat. I-a suflat deasupra gurii respirația lui, arzătoare... Zadarnic! Trei nopți tatăl nu mai dormi, trei zile nu gândi decât la osânda, la blestemul lui. De ce s-au întâmplat toate acestea?

Poate vânătorul l-a mâniat pe Sila, zeitatea nevăzută.

„Vânători, nu mâniați pe Sila! Atunci când vă-napoiați printre ai voștri cu hrană îmbelșugată, cu blănuri și lumină, gândiți-vă la vânătorul osândit de Sila! Preamăriți-l pe Sila, care-i departe, dar e pururi printre noi!“

Acesta era cântecul interpretat de Terignak. Cântecul se prelungea apoi în ritmul sec al tobelor, într-o cântare mută a capului, a brațelor, a șoldurilor și picioarelor, a întregului trup. Pantomima voia să exprime prin gesturi exact ceea ce exprimase Terignak prin cuvinte; aproape întreaga comunitate participa la desfășurarea ei.

După serbare, am stat de vorbă cu Terignak. La-nceput prin intermediul lui Lawrence Robert, apoi de-a dreptul ajutați de mimică și onomatopee. Mi-am manifestat dorința să particip la o vânătoare de foci. Iar Terignak, voios, s-a arătat gata să mă-nvețe a mânui harponul.

Prin gesturi expresive mi-a explicat cum harponul trebuie ținut strâns cu mâna dreaptă și apoi, la apropierea vânatului, zvârlit repede printr-o bruscă destindere. Vârful harponului, numit tsogata, e legat printr-o curea de aruncător; când animalul țintit se ridică pentru a respira, vânătorul îi înfige între coaste un cuțit special. E lovitura de grație. Foca ucisă este trasă lângă caiac. Printr-o tăietură făcuta sub gât, vânătorul introduce o țeavă prin care suflă, ca foca umflată să poată pluti pe apă. Robert Lawrence, care asista la acest prim curs de vânătoare, mi-a povestit zâmbind cum în alte așezări de eschimoși de prin insulele Atink, focile erau vânate cu ajutorul umbrelelor colorate, aduse de negustorii americani. Primăvara, când mii de foci poposesc pe malul mării pentru reproducere, femeile eschimoase le ațineau calea, deschizând și închizând umbrelele. Focile, speriate, zăpăcite de aceste ciudate apariții, nu mai știau încotro s-o ia, astfel că erau foarte ușor ucise de eschimoși.

*

Încet, încet colectivul care alcătuia expediția „Arctica“ s-a adaptat la condițiile locului și grupele de cercetare și-au început

activitatea. Pentru o deplină reușită, fiecărei grupe i s-a atașat unul sau doi băștinași. Terignak, datorită istețimii sale, căpătase o dublă misiune: aceea de a supraveghea transportarea aparatelor de prospectări geologice și de a mă ajuta pe mine să descopăr urmele expediției Franklin. De altfel, nu mai era un secret pentru nimeni. Lawrence Robert mă povățuise să nu mai fac o taină din dorința mea de a elucida misterul ciudatei dispariții.

Când canadianul le-a cerut tuturor să-mi dea sprijinul, a fost o uimire generală.

— Iată un nou obiectiv științific al „Arcticei“! a exclamat ironic confratele meu Giolitti.

Iar celălalt confrate, Henricson, a adăugat:

— Vedeți să nu uităm celelalte obiective propuse și să nu mai avem ce comunica opiniei publice.

Spusele lui Henricson au stârnit replica promptă a comandantului:

— Chiar dacă va fi așa, răspunderea cade asupra mea!

Dar pe neașteptate dorința dezvăluirii misterului expediției Franklin deveni atât de molipsitoare, încât fiecare căuta să-mi fie de folos. Printre cei mai zeloși se arătară chiar Giolitti și Henricson...

Orpingelik, chestionat primul cu privire la soarta expediției condusă de John Franklin, ne-a răspuns:

— O, e o poveste veche! Îmi amintesc de un Krasluna, numit Franklin. Eram foarte tânăr când a venit aici. Umbla mult și mă chema cu el. Își însemna mereu pe niște foi diferite observații. Săpa uneori voinicește în zăpadă, scormonea pământul pietros și înghețat; Krasluna scotea bulgări, măsura, cântărea și-și nota totul.

— Dar a doua oară? a întrebat Lawrence Robert.

— Nu! N-a fost decât o singură dată! veni răspunsul sigur al lui Orpingelik.

— Totuși noi știm că a pornit încoace și a doua oară și că a dispărut în condiții ciudate, am stăruit eu. N-ai aflat nimic despre această dispariție?

Doctorul traduse lui Orpingelik întrebarea mea.

— Nu știu nimic altceva decât că, la scurtă vreme după ce Franklin a umblat prin aceste locuri, nu departe de-aici s-ar fi întâmplat o nenorocire. O corabie s-ar fi ciocnit de un munte de

gheață. Am auzit că oamenii aflați pe corabie au pierit până la unul...

— A fost corabia lui Franklin?

— Nu știu. Nu pot să vă spun.

— Cunoaște locul unde s-a produs ciocnirea? l-am rugat pe Lawrence Robert să întrebe din nou.

Răspunsul nu veni numaidecât. Orpingelik se străduia să-și amintească.

— Noi numai de curând avem mijloace mai rapide de comunicare. Pe atunci însă... Nu, nu cunosc locul.

Eram foarte decepționat. Începutul investigațiilor mele se vădea nebulos, descurajant. Lawrence Robert, care se antrenase în această poveste mai mult spre a-și verifica o ipoteză, se dovedi însă mai tenace decât mine.

— Nici vorbă... n-ai cum să cunoști locul, dragă prietene, spuse el. Însă direcția unde s-a produs ciocnirea trebuie să ți-o amintești. De obicei, pe aceste meleaguri, veștile rele sau bune nu vin pe căi ocolite, ci chiar de la izvorul întâmplărilor.

Iar se lăsă o tăcere între noi.

— Cred că nenorocirea s-a produs în zona unde primăvara vine mai devreme. Nu e departe de aici.

Era o indicație prețioasă.

— Ei, vezi că ne poți fi de folos!? exclamă bucuros Lawrence Robert. Sunt sigur că ne vei da multe alte informații pentru limpezirea acestei încurcate istorii.

Orpingelik zâmbi. Chipul lui se crestă de zeci de dungi mici și adânci.

— Am să vi-l dau pe Terignak să vă-nsoțească. El vânează de obicei în această parte și cunoaște mai bine ca oricare altul locurile.

Iată, deci, cum Terignak deveni nu numai paznicul aparatelor științifice, nu numai dascălul meu în mânuirea harponului, dar și un ajutor de nădejde, cu ajutorul căruia urma să dau de urmele expediției lui John Franklin, dispărută în condiții misterioase.

Terignak mi-a inspirat de la-nceput comparația cu un gheizer. Clocotitor, fără odihnă, își dovedea istețimea în toate împrejurările. Ajuta la montarea aparatelor de prospectare geologică, vâna și pescuia cu hărnicie, știa să fie tandru, drăgăstos cu Tukutu, o fată deosebit de vioaie, sprintenă, ageră.

Pesemne aceste calități l-au făcut pe Terignak s-o numească, s-o cheme, s-o alinte Tukutu, „ren canadian". În curând trebuiau să se căsătorească.

*

Învățasem să mânuiesc cu destulă ușurință harponul, și la una din vânători n-a lipsit mult ca truda mea să fie încununată de succes. Zvârlisem harponul, dar zvâcnirea mea nerăbdătoare a avertizat vânatul, care, mai repede decât mine, s-a și scufundat. Zgomotul produs de stângăcia mea a zădărnicit întreaga vânătoare. Eram, firește, înciudat. Mi se părea că oamenii sunt necăjiți că din pricina mea n-au putut vâna. Mă apăsa sentimentul unei mari vinovății. Zâmbetul lui Terignak a-ncercat să mă liniștească:

— Krasluna, nu fi amărât! îmi spunea graiul și privirile lui.

— Ba sunt vinovat că voi plecați fără vânat! am rostit, cu glasul răgușit de enervare.

Terignak și cei din jur continuau să zâmbească.

— Altădată o să ai, poate, mai mult noroc! mă-ncredință Terignak.

Altădată...

Acest „altădată" mi se-nfipse-n minte ca o obsesie. N-am avut răbdare să aștept multă vreme. După câteva zile am pornit singur să aduc măcar o focă. Orgoliul vânătorului începător este nemăsurat. În păienjenișul lui mă prinsesem și eu. Voiam cu orice preț să mă reabilitez în ochii lui Terignak și a tovarășilor săi de vânătoare. Am îndreptat atunci cu repeziciune caiacul oriunde mi se părea că descopăr un spațiu potrivit... să mă pot strecura. Dar încercările se dovediră zadarnice. Pe neașteptate, un zid de gheață îmi bara calea. Iar cercul se strângea tot mai amenințător în jurul meu. Atunci, amintindu-mi de sfaturile lui Terignak, am schimbat tactica. Descoperind o deschizătură mai largă, m-am îndreptat într-acolo, de data aceasta manevrând caiacul foarte încet. Voiam parcă să înșel atenția uriașilor de gheață, gândind că însăși mișcarea rapidă a caiacului putea, eventual, să provoace pe undeva o deplasare a acestor blocuri. Inima îmi bătea puternic. Voi reuși sau nu? Eram aproape de deschizătură. Încă zece, opt, patru, doi metri, un metru... Gata! Am izbutit! Nu! Nu norocul m-a salvat, ci stăruința lui Terignak de a-mi dezvălui toate tainele de a scăpa dintr-o asemenea

primejdie.

Cu puțin înainte, în depărtări începură să fluture lungi perdele în zeci de nuanțe aurii. Fenomenul este unul din chipurile fermecate ale aurorei boreale. Dar el are și un sens mai profund, pe care oamenii locului, în îndelungata lor experiență, au învățat să-l tălmăcească. Apele deveniră alburii: începuse multimilenara luptă dintre apă și gheață.

În mica așezare caribu erau pe sfârșite pregătirile de iarnă. Orpingelik sfătuise pe doctorul Lawrence Robert să-și pregătească oamenii în vederea desfășurării activității în condițiile nopții polare. Da, noaptea polară își trimisese solia.

Și totuși vânătorului nu-i păsa de toate acestea! Voiam să vânez singur. Să zvârl cu sete harponul în ceafa unei foci și apoi, repede, să răsucesc cureaua de care era prins harponul, spre a-mi aduna vânatul. Azi, privind în urmă, mi se pare nu îndrăzneață, ci naivă și puțin ridicolă această dorință.

Dar toate s-au petrecut ieri...

Caiacul, harponul, pușca de vânătoare, echipamentul îmi stăteau la dispoziție. N-am șovăit nicio clipă. M-am avântat.

Abia acum, când îmi eram singur călăuză, am putut să-mi dau seama de jocul perfid al banchizelor. Parcă erau făpturi însuflețite!

Păreau încremenite și deodată, stârnite de cine știe ce duh al ghețurilor, ori poate de presimțirea iernii care le-ar fi încleștat în neclintire pentru o bună bucată de vreme, au început să se strângă în jurul meu.

Primejdia creștea cu fiecare clipă. Urma să devin prizonierul acestor giganți arctici, care chiar dacă nu m-ar fi zdrobit, m-ar fi ucis, fără îndoială, cu respirația lor de gheață.

*

Ziua aceasta a fost însemnată în carnetul meu ca o zi a întâmplărilor extraordinare, pentru că primejdia care mă pândise între blocuri n-a fost decât începutul. Mi-am continuat tentativa de a vâna foci. Am ajuns într-un loc numit „bârlogul urșilor“. Era aproape de mal. Am coborât și m-am îndreptat spre un mic arbore solitar. După socoteala mea, de aici puteam să înșel deosebita sensibilitate auditivă a focilor. Vântul, care de câteva zile dădea târcoale, se-ntețise. Descoperirea aceasta mi-a provocat o emoție atât de violentă, încât – pentru o clipă – am

avut impresia că inima a-ncetat să-mi mai zvâcnească. Ningea viscolit și zăpada creștea văzând cu ochii. Arborele constituia un bun adăpost în acest bârlog al urșilor, bântuit acum de furtună. La tulpina lui am încercat să-mi încropesc un fel de culcuș cât mai ferit. Am dat zăpada deoparte și am săpat în adâncime. Atunci s-a petrecut un fapt neașteptat. Săpând până la rădăcină, am dat peste o cutie de aluminiu. Fusese îngropată acolo... Am deschis-o. La-nceput n-am observat nimic. Dar cercetând-o mai atent, am găsit ascunsă sub rama capacului o hartă a ținuturilor nordice, rudimentar lucrată și hașurată pe alocuri. Așadar, ambarcațiunea lui Franklin pierise pe aici, pe undeva! Repede am scos harta din cutie și am ascuns-o într-unul din buzunarele mele impermeabile. Am căutat apoi și alte obiecte. Dar n-am mai găsit nimic. Poate aș fi continuat să caut, dacă, nu departe, printre ghețurile plutitoare, n-ar fi apărut o focă. Singură în imensitatea nesfârșită... Sigură că nu o paște nicio primejdie...

Am ridicat harponul, dar nu știu cum, nu știu de ce, mi-a fost cu neputință să-l azvârl. Am ridicat pentru a doua oară harponul, hotărât s-o răpun.

Foca respira în voie. Pentru o clipă mi s-a părut că surprind privirea ei inteligentă, care, fulgerător, s-a înfiorat.

Foca a vrut să se scufunde, dar n-a mai avut vreme. O lovitură năprasnică a culcat-o.

N-a fost harponul meu. Era laba uriașă a unui urs polar, care, ca și mine, pornise după vânat. Bineînțeles, el din alte motive...

Am rămas uluit de sprinteneala aproape acrobatică a ursului polar și de cruzimea lui fără pereche când este foarte înfometat. În câteva clipe, victima a fost sfâșiată. Apoi a-nceput s-o înfulece c-o poftă imensă. Tabloul acesta al fiarei care-și sfâșie și devorează prada nu poate fi oricând surprins. De aceea am hotărât să-l fixez pe peliculă. „Dacă nu mă puteam întoarce cu vânatul mult dorit, să am cel puțin o victorie reportericească“, îmi spuneam în gând.

Numaidecât am pus harponul deoparte și am scos aparatul de filmat. Dar mișcările mele repezi au trezit, pesemne, atenția fiarei. Și-a lăsat prada și m-a privit surprinsă. Din câțiva pași a fost lângă mine. Gata să mă sfâșie. Nu mai aveam timp să pun mâna pe armă. Mă pregăteam totuși s-o înfrunt, deși mă socoteam pierdut. A întins labele să mă cuprindă. Cu toate că

mă azvârlisem puternic înapoi, să mă feresc, i-am simțit respirația grăbită. O labă grea se lăsase pe umărul meu. Nu! Nu încăpea îndoială: eram pierdut! Dar deodată, în tăcerea vătuită, a răsunat slab, ca un vaiet, o împușcătură. Apoi numaidecât încă una, și încă una. Namila albă s-a prăbușit însângerată, scufundându-se printre banchize. M-am uitat în toate părțile să văd cine era salvatorul meu? Dar nimic, nimeni nu se vedea nicăieri. Revenit din emoția prin care trecusem, privirile mi-au fost atrase de foca atacată de urs.

„Ei nu, făceam haz în sinea mea, întâmplarea e unică! Ursul a vânat foca pentru mine.“ Era aproape întreagă! Am încercat să leg foca de caiac cu gândul de a porni repede înapoi, spre cantonament. Cu neputință! Jur împrejur, ceea ce cu puțin înainte fusese apă, acum era solidificat, înghețat. Vântul plesnea din bice năprasnice, iar pâlnii uriașe de ninsoare făceau una cerul cu întinderile de gheață. Venise iarna polară. Pentru moment trebuia să mă-ntorc numaidecât la adăpostul pe care-l încropisem la piciorul micului copac singuratic. Dar vântul, cu spulberări de zăpadă, mă orbea. Am rătăcit ca un nebun în jurul arborelui solitar, fără să-l pot distinge. De câteva ori mi se păruse că-l văd lângă mine. „Uite-l!“ îmi spuneam bucuros. Dar când mă apropiam, dispărea. Ce se-ntâmpla cu mine? Îmi pierdusem mințile? Și iar mă rătăcisem. La un moment dat mi s-a părut că aud glasuri omenești. Cine, cine vorbea? Era, poate, salvatorul meu, ori din nou eram pradă halucinațiilor? Știam că dacă voi continua să mă rătăcesc așa, în curând mă voi prăbuși fără puteri și voi pieri înghețat. Gândul acestei morți absurde mi-a încordat voința și, printr-un ultim efort, am reușit să ajung în cele din urmă la țintă. Ah! Minunat îmi părea adăpostul încropit la piciorul acestui copac și unde, oricum, eram mult mai apărat de loviturile stihiilor dezlănțuite.

Am început să semnalizez cu aparatul meu de radioemisie. Fără îndoială, cei din cantonament vor auzi glasul meu: „Sunt în «bârlogul urșilor»... Punctul X... longitudine... latitudine!“

Îmi făcusem socoteala că pot rezista circa douăzeci și patru de ore. Cu o singură condiție: să nu adorm. Înghețul nu este altceva decât o lentă prelungire a somnului în moarte... Întâi te învăluie o ceață catifelată... Parcă începi s-aluneci pe-un povârniș fără-nceput și fără sfârșit... În auz îți cântă sunete moi,

armonii neîntâlnite niciunde... Imagini cândva privite, visate poate, răsar într-o încântătoare succesiune... Încet, încet sunetele se sting, icoanele se topesc. Adorm simțurile, creierul, inima... Acesta e preludiul morții: somnul înghețului.

Trebuia, așadar, să lupt împotriva celei mai ușoare toropeli.

Iarna polară își desfășura în jurul meu întregul, fascinantul ei spectacol. Bubuitul vântului se făcea auzit din ce în ce mai puternic. La răstimpuri, zările întunecoase erau sparte de ultimele scânteieri ale aurorei boreale. Ninsoarea împroșcată în toate părțile voala bezna deasă. Emanațiile calorice ale foii de cort topeau într-o anumită măsură zăpada depusă. Eforturile de a rezista îmi storceau însă ultimele puteri. Îmi repetam de zeci, de sute de ori: „Să nu adorm, să nu adorm, să nu adorm...“

Dar ochii mi se-mpăienjeneau, o nefirească, dulce melodie începea să-mi sune în urechi.

„Să nu adorm... Să nu adorm... Să nu adorm...“

Minunate visuri mă-nvăluiau în aburul lor... „Să nu adorm...“

„Mă aflu în punctul X... latitudine... longitudine...“

„Să nu adorm... să nu adorm...“

Culori... Sunete...

„Să nu a...“.

*

M-am simțit deodată violent zgâlțâit. Umărul drept mă durea îngrozitor. Ce sunt aceste lumini? Oare aurora boreală își flutură din nou pâlpâirile? „Cine strigă, cine strigă!“

— Hai! Trezește-te! Trezește-te!

Nu-mi dădeam seama ce se-ntâmplă cu mine. Mi se părea că vântul năprasnic mă smulsese din locul unde zăceam și mă purta acum ușor, ca un fulg, prin văzduh...

Nu! Pluteam, e-adevărat, dar în brațele vânjoase ale lui Terignak. Ajuns în cantonament, am reconstituit etapele salvării mele, plină de surprize și peripeții...

Emisiunile aparatului meu de radioemisie-recepție au fost recepționate în cantonament și numaidecât s-a constituit o mică echipă de salvare.

Am fost nespus de impresionat când mi s-a povestit că Terignak voise să plece singur în căutarea mea.

A fost însă oprit de Orpingelik și de Lawrence Robert.

Din echipă urma să facă parte și cineva care știa să citească pe cadranele aparatelor științifice coordonatele transmise de mine. Atunci s-au oferit mai mulți voluntari, printre care se găseau Giolitti și Henricson. Când am aflat și acest amănunt am fost la fel de viu impresionat. Ca și atunci când am aflat că Lawrence Robert a hotărât să conducă personal echipa de salvare.

Tukutu ținea cu tot dinadinsul să facă parte din echipă. Nu știu dacă numaidecât pentru mine, cât mai ales de teama de a nu-l lăsa pe Terignak departe de ea, în bătaia atâtor primejdii.

— Tukutu, tu trebuie să rămâi aici! i-a vorbit ferm, dar cu blândețe Orpingelik.

Și Tukutu a rămas. A așteptat încordată ca un arc întoarcerea lui Terignak.

Echipa constituită din Terignak, Paralu – un eschimos mărunt, cam de vreo patruzeci de ani, cunoscut prin prudența lui înțeleaptă (Paralu înseamnă „atenție“) – și Lawrence Robert a pornit de îndată în căutarea mea. Dar așa cum aflasem apoi, salvatorii mei nu se puteau apropia de adăpostul meu. O rafală de împușcături îi ținea departe de mine.

Firește, echipa condusa de Robert Lawrence a ripostat fără întârziere. Dar unul din gloanțele trase de o parte și de alta m-a nimerit în umărul drept.

Din fericire! Altminteri, somnul înghețului, în care începusem să mă cufund, m-ar fi sorbit cu totul.

Durerea, zgomotul, împușcătura m-au trezit, m-au adus numaidecât la realitate. Mi-am dat seama că eu sunt obiectul acestei lupte stârnite pe neașteptate în pustietatea nordului. Dar de ce? De ce? N-am putut înțelege imediat.

Cum n-am putut afla nici cine sunt cele trei umbre care voiau cu orice preț să-i împiedice pe Robert Lawrence, Terignak și Paralu să se apropie de mine.

În cele din urmă, am fost smuls din culcușul în care zăceam. Un glonte zdrobise farul echipei de salvare. Profitând de beznă, cele trei umbre au încercat, cu toate împotrivirile mele, să mă urce într-o sanie. Însă câinele lui Terignak, Savik, luat în această expediție de salvare, i-a ajutat mult pe salvatorii mei să-mi dea de urmă. Când atacatorii au văzut că nu mai au timp să mă care până în sanie, au tras o nouă rafală de

împușcături.

— Lăsați-l! Urcați iute în sanie! am auzit poruncind un glas de femeie.

Și numaidecât am fost zvârlit în zăpadă. Într-o clipă sania s-a topit în beznă. Iar eu, istovit de ger, de emoții, de hemoragia provocată de rana de la umăr, am leșinat.

M-am trezit în brațele lui Terignak. Adus în cantonament, am căutat harta găsită în cutia de aluminiu. Era la locul ei, în buzunarul impermeabil. Iar cutia de aluminiu, pe care Terignak nu contenea s-o admire, i-am dăruit-o lui.

*

Găsirea hărții în cutia de aluminiu stârnise o vie dispută între mine și doctorul Lawrence Robert.

— Nimic nu arată că o hartă ascunsă în capacul unei cutii este tocmai harta întocmită de John Franklin, susținea cu tărie canadianul. E-n adevăr o hartă mai veche, dar nu mă poți convinge că ar fi a lui Franklin.

— Dar nimic nu dovedește că nu este harta lui Franklin, replicasem eu enervat. Și i-am arătat că pe hartă e hașurat un drum: drumul expediției. Iar punctul indicat cu litera *M* însemna, fără îndoială, muntele de aur.

— Ești sigur că înseamnă *muntele de aur?* întrebă canadianul.

— Hm, sigur... Deocamdată, e-o simplă presupunere.

Lawrence Robert surâse.

— Nici în justiție nu se admit simple presupuneri, dar încă în știință! Și pentru că-i plăcea să coloreze discuția cu amintiri personale adăugă: Cândva am scris o poezie „Dorința“, în care arătam că, uneori, dorința este atât de puternică, încât o putem lua drept realitate vie, palpabilă... Să-ți recit un crâmpei.

Mi-a recitat cu glasul puțin cântat câteva strofe, cu adevărat frumoase, în care dorința era asemuită cu un abur ispititor. Aburul putea lua formele cele mai consistente, după intensitatea cu care dorea cineva.

— Nu-nțeleg de ce mi-ați recitat poezia!

— Eh, nu înțelegi... Înțelegi foarte bine!

Desigur, înțelegeam că Lawrence Robert pretindea, nici mai mult, nici mai puțin, că eu – în mistuitoarea mea dorință de a dezvălui misterul Franklin – îi atribuiam acestuia harta fără

nicio justificare, fără nicio dovadă precisă.

*

Și totuși, îmi dădeam seama că pe undeva dreptatea ar putea fi și de partea canadianului. Nu-l puteam bănui de rea credință, pentru că în cele din urmă scopul meu devenise – din alte motive – și scopul lui. El voia să verifice o ipoteză pe care nu mi-o enunțase încă, iar eu voiam să dau de urmele expediției. Dar în activitatea comandantului fantezia poetică fraterniza cu tenacitatea omului de știință. Voia dovezi indiscutabile, nu simple presupuneri. Or harta găsită de mine nu purta semnătura lui Franklin. Nu-i cunoșteam nici scrisul, încât însemnările marginale puteau fi și nu puteau fi atribuite lui.

Între timp, iarna polară se instalase de-a binelea. Rana de la umăr mi se vindecase și-mi reluasem îndeletnicirile curente în mijlocul populației băștinașe. Așezarea caribu se strămutase ceva mai adânc în tundră. Corturile de vară au fost strânse, și oamenii au intrat în locuințele lor de zăpadă. Am asistat la construirea unor asemenea „apartamente“ și am fost uimit de agilitatea constructorilor. Folosind în mod exclusiv ca unealtă de lucru un cuțit de os, de care nu se prinde zăpada nici pe cele mai aspre geruri, oamenii caribu pun unul lângă altul blocuri mari de zăpadă înghețată, până ridică o construcție în formă de dom, însă mult redusă ca proporții. În jurul igluului – așa se numește locuința unde se pătrunde printr-un tunel de câțiva metri și unde un sistem propriu de aerisire menține condiții oarecum satisfăcătoare de respirat – se găsește tot săpată în neaua densă, pietrificată, magazia cu provizii. Carnea focilor vânate, conservată, era depozitată în aceste magazii. Grăsimea servea la întreținerea opaițului, iar intestinele, uscate și cusute de femeile eschimoase, deveneau niște originale perdele. Dorind să cunosc mai îndeaproape viața oamenilor caribu, din când în când deveneam pentru câteva zile și nopți oaspetele lui Terignak, în igluul pe care și-l construise împreună cu părinții lui.

Din intestinele focii pe care ursul o vânase pentru mine, Tukutu îi lucrase nostime perdele și ornamente de interior. Ea locuia în apropiere și aproape toată vremea erau împreună.

Deși ne aflam în plină iarnă polară, în cantonament nu încetase de fel activitatea științifică. Într-o zi, Gaston Morand – un binecunoscut specialist în cercetări geologice și care

conducea secția prospectărilor subterane – veni turburat la Lawrence Robert:

— Domnule doctor – i se adresă el cu un glas de parcă nu mai era al lui – din secție mi-au dispărut două aparate.

Lawrence Robert era, fără îndoială, surprins de vestea lui Morand, dar nu-și pierdu buna dispoziție.

— Și despre ce fel de aparate este vorba?

De un aparat Geiger pentru depistarea zăcămintelor radioactive și de-un detector de minereuri, conținând aur, platină, argint... Probabil lipsesc mai de mult, dar abia acum, când avem nevoie de ele, am aflat c-au dispărut din secție.

Lawrence Robert se-ntunecă la chip. Dar numai pentru o clipă. Nu voia să se lase biruit de mohoreală.

— Vom vedea ce e de făcut! Desigur, le vom găsi...

— Bine, le vom găsi! Putem cere altele. Și ni se vor trimite, asta în mod sigur. Dar ce fac până atunci? Înseamnă că sistăm pur și simplu activitatea secției.

— Nu e cazul să ne alarmăm, scumpe prietene Morand! Vreau numai să te-ntreb dacă crezi că ți-au fost sustrase de cineva care...

Gaston Morand îl întrerupse zgomotos:

— Socot că niciunul din membrii expediției noastre n-ar putea fi bănuit de furtul acestor aparate.

— Atunci cine crezi c-ar putea fi bănuit?

— Mde, știu eu...

Urmă o pauză, după care Lawrence Robert izbucni:

— Cine dintre eschimoși lucrează în secție la dumneata?

— Terignak!

Lawrence Robert tresări, ca lovit. După o clipă, spuse răspicat:

— E cu neputință ca Terignak să fie bănuit!

— Și totuși aparatele au dispărut... Terignak e mult mai rafinat decât pare!

*

Lawrence Robert se arătă foarte afectat, ba chiar indignat de bănuiala pe care Gaston Morand o lansase indirect asupra lui Terignak. Ceru lui Morand ca el și colaboratorii lui să păstreze o deosebită discreție îndeosebi față de populația caribu. Primul căruia îi împărtăși vestea dispariției aparatelor am fost eu.

Cunoștea atașamentul profund care mă lega de acest flăcău al nordului și-mi ceru părerea:

— Crezi oare că bănuielile lui Morand ar putea avea un cât de slab temei? Eu nu le pot accepta!

— Nici eu, am ripostat la fel de contrariat și de revoltat.

— Mă bucur că cel puțin în privința aceasta e o deplină unitate de vederi între noi, găsi Lawrence prilejul să plaseze o aluzie glumeață în legătură cu John Franklin.

După o clipă de tăcere, urmă tot el:

— Trebuie ca împreună să întreprindem unele investigații, bineînțeles făcute cu tact și discreție, să nu jignim sensibilitatea gingașă a acestor oameni, câteodată foarte duri.

Din clipa aceea sfera activității mele se lărgi. Și această nouă preocupare deveni cea mai importantă.

După câteva zile m-am întâlnit cu doctorul Lawrence Robert și ne-am împărtășit unul altuia cele aflate. Canadianul, de obicei atât de vioi și bine dispus, era sumbru, înnegurat, măcinat de îndoieli.

— Nu știu ce să mai fac, mormăi el. Apoi repede: Spune-mi ce-ai făcut, ce-ai aflat?

Cele povestite de mine erau departe de a-l însenina. Dimpotrivă, îl cufundară într-o turburare vecină cu suferința fizică.

Am început prin a-i spune că fiind când și când oaspetele lui Terignak, am aflat că acesta venea adesea, în lipsa lui Morand și a colaboratorilor săi, în secția de prospectări geologice să cerceteze aparatele. Curiozitatea lui nestăvilită, firea lui pasionată îl împboldeau să le dibuie modul de funcționare spre a le putea stăpâni și a le manevra după voie.

— Tukutu, îi spusese el fetei, ai să vezi, într-o zi am să fiu la fel de învățat ca un Krasluna.

Ca să-i dovedească, o adusese și pe Tukutu în secția condusă de Morand, când nu era nimeni acolo, și-i arătase cum funcționau diferitele piese tehnice.

— Dar despre străinii care vizitează din când în când așezarea știi ceva? mă-ntrebă canadianul.

— Terignak mi-a spus că-s negustori de blănuri.

— Da, niște abili negustori, care cumpără adesea piei de vulpi și de urși de la eschimoși... Din nou o pauză, urmată de-o întrebare: Când ai vorbit cu Tukutu n-ai observat nimic la ea?

— Ba da!

Acum îmi aminteam: observasem câteva podoabe noi. Un colier albastru, cu bobițe translucide, probabil din material plastic, și o brățară la fel. Podoabe cu totul necunoscute în aceste ținuturi pustii ale nordului, unde doar oasele de animale și anumite curelușe servesc la împodobirea femeilor.

Podoabe albastre, ca ochii lui Terignak...

— Credeți c-ar putea fi vreo legătură? am întrebat dintr-o dată foarte curios.

— Nu știu! Trebuie urmărită, eventual, și această pistă.

— Cine sunt străinii? Îi cunoașteți? Sunt, fără-ndoială, albi.

— Desigur, sunt albi. În privința asta ar urma să stau de vorbă cu Orpingelik. Dar mă tem că însăși abordarea problemei poate fi socotită o indiscreție. Mai mult chiar: o imixtiune în viața acestei comunități de oameni cinstiți, care muncesc și valorifică roadele obținute, vânzând — nu, nu e bine spus — schimbând blănuri pe obiecte de primă necesitate.

— Credeți că un colier și-o brățară albastră sunt obiecte de primă necesitate?

Întrebarea mea avu darul să-i redea canadianului buna dispoziție.

— Nici vorbă! Nu știi că, indiferent de meridian, și aceste obiecte sunt de primă necesitate când vrei să placi unei fete...

— Unui băiat, vreți să spuneți...

— Nu, unei fete. Pentru că atât colierul, cât și brățara sunt o parte din contravaloarea pieilor date în schimb de Terignak. Și el a ținut să aibă aceste podoabe spre a le dărui lui Tukutu.

„Va să zică așa stăteau lucrurile! Podoabele le obținuse Terignak pentru a fi purtate de Tukutu. Și eu, care eram adesea oaspetele lui Terignak, habar n-aveam de toate acestea..."

— Bravo, doctore! Sunteți un adevărat Sherlok Holmes.

— Stai că n-am terminat! Terignak i-a mai făcut lui Tukutu un dar: cutia de aluminiu pe care i-ai dat-o dumneata.

— Știu. Tukutu o poartă mereu cu ea.

— Lucrul acesta l-au aflat și străinii, negustorii. Tocmai de aceea mă tem pentru ea și Terignak.

— Nu-nțeleg cum de-au aflat străinii?

— Pentru că Terignak chiar în fața lor i-a pus podoabele-n cutie.

— Bine, dar nu văd legătura, și dac-au aflat străinii, de ce

te temi pentru Tukutu și Terignak?

Chipul lui Lawrence Robert se-nnegură din nou. Avea, de altfel, o față extrem de expresivă și mobilă, pe care se putea citi ca-ntr-o filă de carte stările lui sufletești. Nu a fost cu putință să aflu de ce se teme însă. Diferite treburi, legate de funcția lui de comandant, se interferară în convorbirea noastră. Vrând, nevrând a trebuit s-o amânăm.

*

Din păcate, nu Lawrence Robert mi-a furnizat explicațiile pe care le așteptam, ci însăși desfășurarea faptelor.

Curând după această convorbire, Tukutu a fost obiectul unei îndrăznețe tentative de răpire. Într-una din seri, când aproape întreaga populație era strânsă în casa de adunări, au apărut din nou trei umbre. Tukutu ieșise tocmai din igluul părintesc și se-ndrepta spre casa de adunări. Ca de obicei era împodobită cu colierul și brățara din plastic și purta cu ea cutia de aluminiu. Pe neașteptate cele trei umbre au înconjurat-o și-au încercat să-i smulgă cutia. Fata a-ncercat să-și apere comoara. Cum să i se ia darul lui Terignak? Nu! Cu niciun preț! Ținând strâns la piept cutia de aluminiu, s-a luptat din răsputeri, murmurând într-una:

— Nu! Nu v-o dau! Nu v-o dau!

Atunci necunoscuții au luat-o pe sus, cu intenția de a o răpi cu cutie cu tot. Din fericire, Giolitti se afla prin apropiere și a intervenit cu toată vigoarea.

Dar cei trei oameni înarmați au reușit destul de ușor să-l facă inofensiv pe Giolitti. Acesta însă, înainte de-a se prăbuși, a dat alarma. Într-o clipă Terignak și cu mine am fost acolo. S-a încins o luptă strânsă, în care lame de cuțit au fulgerat în beznă. N-a lipsit mult ca eu să fiu ucis. Dar Tukutu, scăpând cutia pe care-o ținea strâns în brațe, s-a interpus în ultima clipă. Lama i-a sfâșiat veșmântul de blană, fără s-o rănească. Umbrele au fugit, s-au șters în beznă. Repede am pornit pe urmele atacatorilor. Trebuia să aflu cine sunt. N-am reușit. Am auzit însă același glas poruncitor de femeie:

— Repede... în sanie!

Nu i-am putut ajunge. Au pierit mistuiți de peisajul monocrom al nordului. Cutia de aluminiu dispăruse cu ei.

Larma stârnită a pus în mișcare mulți oameni caribu. S-a

aflat apoi despre încercarea de răpire a lui Tukutu. Cu acest prilej am vorbit și noi, scuzându-ne că din respect pentru ei nu i-am anunțat la vreme despre dispariția aparatelor. Vestea din urmă produsese o adevărată consternare în mijlocul populației.

Chiar a doua zi, Orpingelik s-a prezentat la comandantul nostru. Părea foarte abătut și-n toată atitudinea lui – în vorbă, în mișcări – răzbătea o gravă, o mare tristețe.

— Sunt foarte mâhnit că unul dintre noi a călcat legea ospitalității. Nu cunosc valoarea aparatelor dispărute, nu știu nici cum comunitatea noastră ar putea să vă despăgubească... Vom încerca totuși s-o facem.

— Noi nu cerem nicio despăgubire. Credem că aparatele vor fi regăsite în curând, îi replică vioi Lawrence Robert.

— Regăsite sau nu, noi ne vom face datoria. Vom plăti atât cât va fi necesar și vom osândi pe vinovat.

— Dar deocamdată nu știm cine-i vinovatul.

— Ba știm. E Terignak! răspunse Orpingelik.

Pe neașteptate, glasul lui căpătă o sonoritate aspră. În zadar încercă Lawrence Robert să-l convingă pe Orpingelik de nevinovăția lui Terignak. Bătrânul eschimos rămase inflexibil. Aparent liniștit, tăcea și-l asculta pe canadian.

— *A nu fura! A nu mânia! A nu ucide!* acestea sunt călăuzele existenței noastre, răspunse el într-un târziu. Iar dacă Terignak a socotit că poate păși în viață fără să țină seama de ele, trebuie să-și primească osânda!

În vremea aceea, în afara obișnuitelor munci — printre care hrănirea, îngrijirea, dresarea câinilor – eschimoșii își petreceau orele la casa de adunări în vioaie și frumoase petreceri. La acestea eram uneori poftiți și noi. Unul din jocurile cele mai interesante și antrenante, la care participau oamenii de toate vârstele, era „ajaratu“ – jocul cu sfoara. Cu ajutorul unei sfori ținută cu abilitate între dinți și între degetele de la mâini și picioare, jucătorii trebuiau să realizeze diferite contururi geometrice, care aminteau fie un ghețar plutitor, fie o sanie, o lampă sau un urs. Terignak și Tukutu dovediseră o mare pricepere în configurarea acestor forme și-n clipa în care noi toți – Orpingelik, Lawrence Robert, Gaston Morand, Giolitti, Henricson și cu mine – pătrunserăm în casa de adunări, amândoi recoltau zgomotoase succese.

Pe neașteptate, atmosfera de veselie se transformă într-

una de sobră așteptare. Orpingelik aduse la cunoștința comunității, cufundată în tăcere, faptele lui Terignak.

— A furat! rosti calm, dar tăios șeful comunității, și această gravă, foarte gravă acuzare înfioră adunarea.

Terignak tresări chinuit, parcă șfichiuit de harapnice. Rămase însă calm și măsurat.

— Știu, au dispărut două aparate. Chiar eu, cel dintâi, am observat lipsa lor. Și n-am ascuns-o! Dar nu le-am luat eu. N-am furat! E adevărat, voiam să-nvăț a le mânui, însă nu m-am gândit s-o fac fără ajutorul lui Krasluna. Până acum n-am nesocotit încă niciuna din legile sfinte ale comunității noastre...

Liniștea gravă, demnitatea cu care se apăra Terignak ne-au impresionat pe toți.

Până și Gaston Morand dădu înapoi. El se-ndoise la-nceput de cinstea lui Terignak. Îl socotise un hoț rafinat, care – spre a-și masca furtul – semnalase primul dispariția aparatelor. Acum însă îl privea cu alți ochi, ca și cum abia atunci îl descoperise cu adevărat.

— Nu! Terignak n-are nicio vină! rosti ferm Gaston Morand. Iar după el Lawrence Robert, Giolitti, Henricson și eu am încercat să dovedim nevinovăția eschimosului. Eram cu toții încredințați că apăram o inimă curată, precum albul zăpezilor.

Tukutu urmărea cu vizibilă emoție desfășurarea acestui neașteptat proces. Ar fi vrut să vorbească, să strige în gura mare nevinovăția lui Terignak. Dar, cu un gest, Orpingelik o opri. Tukutu ședea deoparte, mică, înlăcrimată, sfărâmată, cu răsuflarea precipitată.

Dintre eschimoși, singurul care luă apărarea lui Terignak fu Paralu. Însă chiar și el avea unele rezerve.

— Sunt aproape sigur, Terignak nu a furat obiectele dispărute. Nici nu știu ce-ar putea face cu ele. Dar Terignak a greșit când a ascuns față de comunitate, față de șeful nostru Orpingelik dispariția lor.

— Eu i-am cerut-o! izbucni Gaston Morand, roșu la față. De ce nu vreți să-nțelegeți? Terignak n-are nicio vină! Venise turburat, aproape înspăimântat să-mi vestească dispariția aparatelor. I-am cerut să tacă până când mă voi sfătui cu comandantul expediției. Pe urmă i-am ordonat chiar să nu rostească un cuvânt. M-a ascultat. Într-un fel eram și eu șeful lui.

Tăcerea grea, densă, aproape materială care a urmat după explicația lui Morand a fost năruită de răspunsul lui Orpingelik.

— Noi îndrăgim pe orice Krasluna care vine la noi, dar trăim după legile noastre. Sunt convins că Terignak a greșit. Terignak a furat. De aceea trebuie să părăsească așezarea caribu. Îl alungăm dintre noi! Atunci a țâșnit strigătul disperat al lui Tukutu:

— Pentru totdeauna?

Urmă o tăcere lungă, apăsătoare. Pe urmă cuvântul mai blând al lui Orpingelik:

— Nu pentru totdeauna. Dacă va aduce obiectele înapoi... dacă va dovedi că nu le-a furat, ne vom sfătui... și-l vom îngădui, poate, iar printre noi. Dar acum să plece din mijlocul nostru. Să plece!

Atunci glasul adunării sună ca un ecou:

— Să plece! Să plece!

*

Alungarea lui Terignak punea celor din cantonament grave probleme de conștiință. Osânda ni se părea prea aspră. Oricum am fi interpretat faptele, în sufletele noastre stăruia sentimentul unei responsabilități, ne consideram până la un punct răspunzători de soarta acestui flăcău. Și apoi chiar dacă prin imposibil am fi vrut să uităm tristele întâmplări, prezența lui Tukutu ni le amintea permanent.

Fata aceasta spontană, jucăușă ca neliniștea unei flăcări, era acum de nerecunoscut. Slăbise. Părea o umbră rătăcită. Aproape că nu mai vorbea. Uneori dispărea ore întregi. Pleca pe furiș, cu un sac încărcat cu alimente, să i le ducă lui Terignak. Dar, după îndelungate căutări prin tundra viscolită, se înapoia cu sacul plin, mai tăcută, mai de nerecunoscut.

Din ziua judecății, Terignak pierise fără urmă. Părăsise adunarea și nimeni nu știa încotro pornise.

Pentru noi toți deveniseră acute două chestiuni. Prima: aflarea ascunzișului unde se refugiase Terignak, spre a-i veni în ajutor să poată viețui singur. În privința aceasta o aveam aliată pe Tukutu. A doua: descoperirea adevăraților vinovați.

Desigur, Tukutu, cunoscând locurile, putea mai bine decât noi să dibuie urmele lui Terignak. Asupra ei trecu rezolvarea

celei dintâi chestiuni. Era ajutată și de Giolitti.

Noi trebuia să descoperim fără-ntârziere pe odioșii făptași care declanșaseră această dramă. Trebuia să găsim aparatele.

Nu încăpea îndoială: era o legătură directă între apariția negustorilor de blănuri și furtul aparatelor.

— Cine-s negustorii? l-am întrebat pe Orpingelik.

Spre surprinderea noastră, Orpingelik nu fu nici supărat, nici măcar mirat că ceream relații. Dimpotrivă, ni le dădea cu bunăvoință și cu foarte prețioase amănunte.

El începu să ne povestească:

— Trei Krasluna vin de multă vreme să ceară pieile vânatului nostru. Sosesc, de obicei, dinspre partea unde se refugiază morsele atunci când se pornește lunga furtună de zăpadă. Unul din ei este vârstnic, are părul lung și barba ca zăpada. Când l-am cunoscut eram sigur că-l mai întâlnisem cândva, mai demult, mai ales că rostea și unele din cuvintele noastre.

La auzul acestui amănunt, am tresărit.

— Și-n adevăr, era o veche cunoștință?

— Nu, răspunse Orpingelik. De bună seamă, mă-n-șelasem.

— Și ceilalți doi? întrebă canadianul.

— Amândoi sunt tineri, buni cunoscători ai pieilor de vulpe și urs. Toți trei poartă ochelari întunecați să-i apere de lucirile primejdioase ale zăpezilor.

— Cel vârstnic e șeful lor, nu-i așa? am întrebat, urmărind un gând pe care răspunsul trebuia să-l confirme.

— Nu! Șeful lor este unul din cei tineri. Are o mustață mică, neagră. Îl cheamă Pedro.

— Dar pe cel vârstnic cum îl cheamă? am stăruit pe urmele aceluiași gând nemărturisit.

— Jenifer. Iar pe cel de al treilea, Harry.

Atunci Lawrence Robert m-a uimit din nou cu subtilitatea și perspicacitatea spiritului său.

— Negustorii de blănuri știau că va sosi aici expediția noastră, nu-i așa? întrebă el.

— Da, știau. Cunoșteau aproape cu precizie data sosirii.

Nu voiam să mai aflăm nimic. Eram acum stăpâni pe suficiente date pentru a nu ne mai pierde vremea cu alte amănunte.

I-am mulțumit lui Orpingelik pentru relațiile date și ne-am ridicat să plecăm. Înainte de-a ne despărți, ne-a pus o întrebare. Aparent, întrebarea n-avea nimic comun cu cele discutate până atunci.

— Socotiți că veți putea regăsi obiectele furate?

Am schimbat repede o privire de înțelegere cu Lawrence Robert, care s-a grăbit să răspundă:

— Vom încerca!

Un suspin, răzbit de undeva, din adânc, a fulgerat pieptul lui Orpingelik.

El a ținut să adauge:

— Paralu vă poate fi de mult folos.

Intuise perfect intențiile noastre. Voiam să pornim neîntârziat spre sud, direcția unde migrează morsele la venirea iernii polare.

*

Echipa era alcătuită din cinci persoane: Lawrence, Gaston Morand, Henricson, Paralu și cu mine. Autoritățile canadiene, sesizate de comandantul nostru, ne-au oferit un necondiționat concurs, de care, deocamdată, nu voiam să facem uz. Giolitti rămăsese în cantonament pentru a-i da lui Tukutu sprijinul de care avea nevoie în căutarea lui Terignak.

Plecasem în două sănii trase de doisprezece câini și pregătiți a face față celor mai grele situații. Drumul spre sud n-a fost lipsit de peripeții. Deși ne aflam după o puternică răzvrătire a naturii, deci într-o perioadă de relativ calm, totuși piedici de tot felul, care de care mai primejdioase, se iveau la tot pasul...

Gropi mascate de straturi groase de nea, în care riscam să ne împotmolim, râpi adânci, căscate când ne așteptam mai puțin, gata să ne înghită la cea mai mică neatenție, avalanșe puse-n mișcare parcă de suflul imaterial al ecourilor...

La acestea s-a adăugat una, întrucâtva așteptată.

După o bună bucată de vreme, de când ne aflam pe drum, a răsunat în liniștea catifelată a zăpezilor un pocnet sec. Apoi, la o foarte scurtă vreme, încă unul. În prima clipă nu ne-am dat seama ce se petrece. Dar când am văzut doi din câinii de la sania din față căzând, când am văzut sângele lor aburind în zăpadă, am înțeles că sunt împușcături.

— Ei, amicii nu sunt proști! exclamă Lawrence Robert.

Sigur, de ce să se încarce cu răspunderea asasinării noastre? Mai bine să ne oprească undeva, pe drum. Cum? Împușcându-ne câinii.

Sfătuindu-se cu Paralu, Robert Lawrence a luat hotărârea să trecem, fiecare pe rând, în dreptul cânilor, spre a constitui astfel un fel de scut viu. Mergeam cu rândul pe jos, prin zăpada viscolită, apărând cu trupul nostru acești tovarăși de neprețuit ai omului nordic. Riscul era mare. S-ar fi putut foarte bine descărca un glonte împotriva aceluia care apăra câinii.

Dar canadianul judecase bine. Atacanții voiau, cel puțin pentru un moment, să ne cruțe viața. Altfel ar fi putut să ne împuște încă de când ne aflam în sanie. Înaintarea se făcea acum mult mai anevoie. Aveam numai zece câini la două sănii, zece câini care ar fi pornit-o în goană dacă n-ar fi fost ținuți în frâu, spre a nu obosi peste măsură pe însoțitorii care îi apărau. Pentru intimidare, am descărcat și noi câteva gloanțe nu chiar la întâmplare. Rănile celor doi câini împușcați au putut constitui un punct de orientare. Unul fusese rănit mortal în cap, pe partea dreaptă, iar celălalt, în mușchi sus, lângă ceafă, tot pe partea dreaptă. Așadar se impuneau două concluzii. Prima: atacanții erau pe undeva, pe dreapta. A doua: sălașul lor se afla prin apropiere și aveau, probabil, un post de observație, de unde au surprins apropierea noastră.

Urma să le și verificăm. Lawrence Robert, Paralu și cu mine pornirăm în direcția de unde scăpăraseră puștile. Era o succesiune de coline ninse, mai mari și mai mici. Ne-am dat seama că – adăpostiți aici – răufăcătorii ne-au pândit și atacat, apoi, văzând întorsătura pe care a luat-o desfășurarea întâmplărilor, au preferat să se retragă. Însă urmele lor au rămas imprimate în zăpadă. Am pornit deci după aceste urme.

Dar nu făcurăm nici douăzeci de pași și auzirăm strigătul comandantului nostru:

— Ajutor! Prăpastia!

Într-o clipă, Lawrence Robert dispăru din fața privirilor mele. Cu un gest rapid, Paralu m-a oprit să mai înaintez. Versantul celălalt al colinei era situat pe marginea unor prăpăstii nebănuite. Trebuia să facem totul spre a-l găsi pe Lawrence Robert. Proiectarăm o lumină puternică spre adâncimile camuflate de zăpadă. Nu se vedea însă decât o imensitate albă, umbrită pe alocuri de ușoare depresiuni.

Cum să-l găsim? Era cu neputință!

Atunci mi-am spus că – dacă accidentul nu l-a pus în imposibilitatea de a acționa în vreun fel – canadianul va pune în funcțiune micul aparat de radioemisie-recepție, cu care eram prevăzuți fiecare, semnalizând locul unde se află. Am ascultat o clipă, două, trei... Nimic! Nu se auzea niciun semnal. Numai pocnete surde, hârâieli. Paralu, cu toată prudența lui, mă zorea. Și avea toate motivele s-o facă. Nu puteam lăsa ca aventura canadianului, în fund de prăpastie, să se prelungească. Am încercat din nou să ascult în aparat. Aceleași zgomote surde, pocnete, hârâieli...

— Ce facem, Krasluna? mă îmboldea Paralu. De ce să pierdem vremea? Flămânzi, lupii coboară uneori și în prăpastie după pradă.

Desigur, perspectiva nu era deloc entuziasmantă pentru comandantul nostru.

Am căutat totuși pentru ultima oară să prind un semnal... Am așteptat încordat. Minune! Printre pocnete și hârâieli am auzit distinct glasul lui Lawrence Robert:

— Sunt în depresiunea de mijloc! Sunt în depresiunea din mijloc! la punctul X Z2 latitudine... longitudine...

— Sunteți rănit? nu m-am putut reține să-l întreb.

— Da’ de unde! Nu mă aflu la mare adâncime. Comoția a fost amortizată de puful zăpezii. Dar dați-i zor, că – oricum – nu stau prea comod. Repet, depresiunea din mijloc, punctul X Z2 latitudine... longitudine... Punctul X Z2 latitudine... longitudine...

Busola electronică m-a ajutat să găsesc cu ușurință locul indicat de canadian. Iar operația de smulgere din adâncime a comandantului nostru s-a făcut destul de repede. Sub lumina puternică a reflectorului am lansat o frânghie de sârmă exact în punctul indicat de comandant. Prevenit, Robert Lawrence a putut s-o apuce repede cu amândouă mâinile. Mai mult: și-a trecut-o în jurul mijlocului.

L-am tras apoi cu putere și-n câteva minute canadianul a fost lângă noi.

În adevăr, nu stătuse de fel comod. Spre a nu aluneca în hăul alb, își proptise pieptul de un ciot de copac pitic. Era un punct de sprijin destul de rezistent. Nu-și pierduse însă buna dispoziție și volubilitatea. Raționa repede, judicios, la obiect.

— Bandiții au lucrat bine! Ne-au întins o capcană. Au

atacat din dreapta... să ne păcălească. În cazul unei nereușite a atacului, s-au gândit că-i vom căuta acolo și astfel ne vom prăvăli în abis. Ceea ce de altfel s-a și întâmplat. Din fericire, numai cu mine și-n condiții acceptabile… Apoi mi-a șoptit tainic:

— Știi, starea de suspensie în care mă aflam, gata oricând să fiu sorbit de abis, mi-a sugerat o poezie: „În ultima clipă“... În fața fiecăruia se deschide, uneori pe neașteptate, câte-un abis. Totul este să găsești mijlocul de a-l ocoli. În ultima clipă...

L-am privit cu emoție și admirație. Era uimitor!

*

Am orientat urmărirea noastră în direcția opusă. Pentru că Lawrence Robert avusese o comoție, e drept, ușoară, am socotit că-i mai bine să rămână în sanie.

— Nu se poate! Trebuie să găsim cât mai degrabă aparatele, spre a-l readuce pe Terignak! sună răspunsul comandantului.

Comunicările prin radio, pe care ni le făceau cei rămași în comandament, arătau că încercările de a-l găsi pe Terignak se dovediră până la un punct fructuoase. Giolitti îmi transmisese textul:

— Am cutreierat împreună cu Tukutu locurile pe unde Terighak obișnuia să vâneze. Vremea este liniștită, astfel că ne putem continua cercetările. Unele urme ne fac să credem că ne aflăm pe drumul cel bun.

Desigur, aceste vești măreau și mai mult dorința noastră de a găsi aparatele furate. Iar hotărârea lui Lawrence Robert de a nu-și îngădui nicio clipă de odihnă, cu toată starea în care se afla, părea foarte legitimă.

Am pornit deci același grup – canadianul, Paralu și cu mine – în direcție opusă. Gaston Morand și Henricson au rămas pe loc, așteptând știri de la noi. La rândul lor trebuiau să ne dea de veste dacă se va petrece ceva neobișnuit. Drumul era anevoios. Bezna îngreuna și mai mult înaintarea, cu toate proiectoarele noastre puternice. O vegetație nebănuit de densă, o adevărată pădure de conifere pitică se ridica în fața pașilor noștri. Trebuia să ne croim cale printre arbuștii încărcați de zăpadă, depresiuni, goluri primejdioase. Fără experiența și prudența lui Paralu ne-am fi pomenit pur și simplu înghițiți de această pădure minusculă, dar foarte densă, tentaculară. Un adevărat labirint.

Ne-am strecurat totuși cu bine până la capătul ei, unde ne aștepta o surpriză. Am dat peste o cabană de lemn, trainic construită. Printr-un coș ieșea fum. Așadar, oamenii noștri erau acasă… Trebuiau luați pe neașteptate. După atacul destul de ingenios pus la cale împotriva noastră, am presupus că nici aici lucrurile nu vor merge chiar foarte ușor.

Lawrence Robert a ciocănit cu arma în ușa cabanei. Niciun răspuns! Paralu și cu mine, de o parte și de alta a ușii, pândeam cu degetul pe trăgaci. Dinăuntru se auzeau sunetele unei melodii moderne. Lawrence Robert ciocăni a doua oară cu mai multă putere. Iarăși niciun răspuns! Apoi a treia oară. În sfârșit, ușa se deschide larg.

Canadianul se dădu cu doi pași înapoi, iar Paralu și cu mine eram gata să descărcăm armele automate.

Însă în cadrul ușii apăru… o femeie îmbrăcată bărbătește. Tânără. Blondă.

— Cine-i? Cine bate? întrebă ea cu un glas la fel de seducător, ca întreaga ei ființă.

— Oameni buni! îi replică Lawrence Robert.

Și numaidecât văzui, spre stupefacția mea, că-și pune arma pe umăr. Era totuși o gravă imprudență, chiar dacă în ușă n-a apărut un fioros bandit, ci o fermecătoare femeie. „Să fiu eu atent!“ îmi spuneam. Paralu, pesemne, gândea ca mine, pentru că și el continua să stea încordat, cu arma întinsă.

— Ce e cu voi? ne apostrofă canadianul. Nu vedeți! Avem de-a face cu o gazdă admirabilă!

— Asta nu se știe! zâmbi femeia. Dar pentru că ați pronunțat cuvântul gazdă, poftiți, vă rog, înăuntru! Ori poate dânșii (și arătă spre mine și Paralu) se tem de mine…

Am pus și eu arma pe umăr. În cele din urmă, eschimosul îmi imită gestul. Am intrat. În buzunarul hainei mele de protecție aveam un pistol automat. I-am desfăcut piedica. Măsura se dovedi însă inutilă. În cabană nu se afla, în afară de seducătoarea noastră gazdă, decât doar un bătrân orb. Era foarte slab, neglijent îmbrăcat, netuns, nebărbierit. Avea fața suptă, ascunsă pe jumătate de niște ochelari negri. Gesturile erau caracteristice orbilor. Amândoi ascultau muzică modernă, transmisă de un magnetofon. Prezența noastră provocă bătrânului o stare de agitație.

— Cine sunt, Hélène?

— Niște călători, răspunse femeia. Stai liniștit și ascultă muzica!

— Nu mai vreau! continuă să se agite bătrânul. Cine sunt? Spune-mi cine sunt?

— Îți vor spune singuri. Nici eu nu-i cunosc.

— Sunteți polițiști? stăruia bătrânul să afle.

Atunci femeia se întoarse spre Lawrence Robert:

— Ați auzit ce-ntreabă? Sunteți polițiști?

— Dumneata ce crezi? îi răspunse Lawrence Robert printr-o altă întrebare.

Femeia ne măsură cu privirea strecurată pe sub pleoapele ei grele, cu gene ca spicul și vorbi astfel:

— Și da! Și nu! Oricum dacă urmăriți niște răufăcători, ați nimerit foarte bine. Noi vă vom ajuta.

— Care „noi“?

— Eu și soțul meu.

Bătrânul nu se putu opri să nu rânjească răutăcios.

— Ce e, papa? Hai, stai cuminte și ascultă muzică!

— E tatăl dumitale? întrebă canadianul.

— Nu! E un unchi al soțului meu, vorbi în șoaptă femeia. Dar îi place să-i spunem papa. E orb și după cum vă puteți da seama și puțin nebun. Are uneori obsesii. Crize de neliniște, se teme că e urmărit, așteaptă poliția să-l salveze... Numai muzica reușește să-l calmeze. Apoi spuse tare: Dar să-mi fac datoria de gazdă, să vă ospătez cu mâncare și băutură. Poate sunteți flămânzi, nu?

Într-o clipă trecu dincolo, fără să mai aștepte răspunsul nostru.

*

Atunci se petrecu ceva extraordinar. Bătrânul își scoase ochelarii și ne făcu semn să ne apropiem.

— Nu sunt nebun! șopti el grăbit. Nu sunt nici orb! Am suferit cândva de ochi din cauza zăpezilor.

— Aha! oftalmia zăpezilor, spuse canadianul.

— Da, mă dureau ochii îngrozitor, pierdusem și vederea, însă acum mi-a revenit. Ei însă nu știu.

— Care „ei“?

— Banda care mă terorizează. Hélène și toți ceilalți.

Am rămas uimiți. Bătrânul voia să ne mai vorbească, dar

se temea să nu se întoarcă femeia. Adăugă precipitat:

— Toată povestea mea e înregistrată pe o bandă de magnetofon. Ei habar n-au că am învățat să imprim. Căutați banda de magnetofon. Este ascunsă în fundul pernei pe care dorm.

— Cine sunteți dumneavoastră? l-am întrebat eu în șoaptă și la fel de repede.

— John Franklin!

Răspunsul mă copleși de-a dreptul. Ei nu, era prea mult!

Există – neștiută, nebănuită – o logică interioară a lucrurilor, care poate crea situații neprevăzute. Dar întâmplarea aceasta depășea orice închipuire. Îmi scotea în cale chiar pe cel pe care-l căutam și pe care toată lumea îl știa mort. De emoție simțeam că mă-năbuș. Nu-mi găseam astâmpăr. Simțeam nevoia irezistibilă să mă mișc, să acționez într-un fel.

— Stai liniștit! încercă Lawrence Robert să mă calmeze.

Dar el însuși părea copleșit de această neașteptată întâlnire. Bătrânul își puse repede ochelarii. Auzi pașii femeii. Și-n adevăr, după câteva clipe, ea reintră cu o sticlă cu rom și c-o farfurie cu friptură de ren. Dintr-o ochire își dădu seama că bătrânul vorbise.

— Ce e, papa? Iar ai trăncănit vrute și nevrute?

Pe urmă, adresându-se nouă:

— V-a spus, de bună seamă, că e John Franklin, conducătorul unei vestite expediții pierdută de mult. V-a mai spus, probabil, că e terorizat de o bandă din care fac și eu parte... Așa-i, papa, ai prezentat întreg repertoriul?

Nu mai știam ce să credem. Seninătatea cu care vorbea această fermecătoare femeie, faptul că ea știa ce ne spusese bătrânul, ne umbrise certitudinea că omul din cabană ar fi John Franklin.

Cine spusese adevărul?

Dacă povestea bătrânului n-a fost decât delirul unui om bântuit într-adevăr de obsesii? Dacă nu era decât un biet nebun, care-și închipuia că e John Franklin? Un suflet chinuit de refulări acumulate, care își găseau supapa în această poveste, pe care ne-o debita crispat? Da’ cine spusese adevărul?

Femeia, sigură de sine, cu zâmbetul cuceritor, ori acest nefericit bătrân?

Urmă o tăcere prelungită, pe care femeia căută s-o curme:

— Hai, așezați-vă la masă! În curând va veni și soțul meu. Se îndreptă spre ușă, parcă așteptându-l. Tăcuți, am primit invitația. Am vrut să ne ospătăm.

— Nu! Nu gustați din mâncare. E otrăvită! Și băutura! strigă bătrânul, care de emoție devenise pământiu.

— Otravă, papa?!! râse femeia.

Și, ca să ne dovedească netemeinicia celor afirmate de bătrân, veni lângă noi, mușcă din friptura de ren și sorbi o gură de rom.

— Hélène! Blestemato! strigă din nou bătrânul, tremurând din tot corpul. De ce ai încuiat ușa? Vrei să te strecori afară prin fereastra din bucătărie, cum au făcut-o și ceilalți când ați auzit că-s dânșii la ușă?

Atunci femeia își pierdu cumpătul. Înțelese că bătrânul își recăpătase vederea, fără ca ea să fi observat. Chipul ei se schimbă brusc. Farmecul se șterse, iar spaima îi acoperi, ca o mască, trăsăturile.

— Papa, tu vezi?!!

— Da, văd. Zadarnic mă chinuiți. Știi bine că harta din cutia de aluminiu nu mai există. M-ați torturat, v-am spus unde-am îngropat-o în tundră, când m-ați luat ultima oară cu voi. Ați căutat-o, dar n-ați reușit s-o găsiți. Și fără ea nu vă puteți descurca în niciun fel... cu toate aparatele voastre perfecționate.

*

Cele ce-au urmat s-au petrecut rapid, într-un ritm extrem de precipitat, ca și cum totul s-ar fi desfășurat într-un film de acțiune. Dintr-un salt, Lawrence Robert fu lângă ușă. Bătrânul spusese adevărul: ușa era încuiată, iar cheia dispăruse. Chiar în aceeași clipă în receptoarele noastre a sunat glasul lui Gaston Morand:

— Suntem atacați! Suntem atacați!

Printre cuvintele pe care le rostea se auzeau împușcături. Pocnete slabe, dar repetate, întretăiate de mici explozii. Erau grenade. Și nici Morand, nici Henricson n-aveau grenade. Situația era, deci, serioasă. Lupta se desfășura în condiții inegale. Trebuia să plecăm fără întârziere.

— Dă-ne cheia! o somă Lawrence Robert pe femeia care acum nu mai era decât umbra înfricoșată a celei care ne primise.

— Și nu numai atât! Arată-ne drumul cel mai scurt pe care complicii dumitale s-au strecurat doar în câteva minute la săniile noastre.

Supusă, femeia deschise ușa. Dar înainte de-a ieși, se repezi la bătrân. Voia, fără îndoială, să se răzbune în vreun fel, să-l lovească. Inutilă, tardivă răzbunare!

Bătrânul se prăbușise. Murise. În puținele clipe cât a durat foiala noastră prin cabană. Vârsta foarte înaintată n-a putut suporta chinurile, poate și fizice, traumatismele morale la care fusese supus. A fost de ajuns o emoție violentă – cum a fost întâlnirea noastră – ca să se năruie. Lawrence Robert poseda și cunoștințe medicale. Îl examină... Constată decesul.

— Nu-l mai poate ajuta nimeni și nimic! Să mergem!

Trebuia să venim grabnic în ajutorul lui Morand și Henricson. Mai mult. Lawrence intuise bine că mai exista și o altă cale decât aceea pe care venisem noi. Mai directă. Mai scurtă.

— Ne vei duce pe drumul pe care au luat-o complicii dumitale! îi repetă femeii porunca.

Femeia se supuse. A doua oară. Deși nu o amenințase cu arma, era încredințată că Lawrence Robert ar fi suprimat-o fără preget la cea mai mică împotrivire sau încercare de măsluire a realității.

*

În câteva minute, printr-o potecă ușor de trecut, ce luneca chiar pe lângă marginea păduricii, ajunserăm. Am înțeles numaidecât că ne aflam înaintea unei desfășurări de forțe, cărora Morand și Henricson puteau cu greu să le facă față. Exploziile grenadelor, care, din fericire, nu nimeriseră ținta, îi obligaseră să abandoneze una din săniile noastre în mâinile celor trei atacanți. Sania cealaltă le servea drept pavăză împotriva împușcăturilor repetate.

În vasta tăcere albă, împușcăturile aveau o rezonanță ciudată. Schelălăitul câinilor ținuți în frâu suna însă și mai ciudat. Aproape lugubru. Venea parcă de pe alt tărâm. Iar descărcările armelor, de-o parte și de alta, transformaseră noaptea polară într-un straniu firmament cu stele multicolore, a căror respirație dura doar o clipă. Între timp, în această neașteptată ciocnire, fără să observăm, femeia reuși să se

refugieze la complicii ei.

— La naiba! șuieră înciudat canadianul. Ducă-se!

Paralu era gata să pornească după ea, dar Lawrence îl trase repede înapoi. Prezența noastră schimbase oarecum situația luptei. Nu pentru că acum ne aflam cinci contra patru (femeia își dovedi curând capacitatea de a conduce și a lupta alături de ceilalți trei bandiți), ci pentru că noi trei – Lawrence, Paralu și cu mine – nu avusesem prilejul să ne descărcăm armele, pe când adversarii noștri își epuizaseră aproape toate munițiile. Aici, în mijlocul complicilor săi, Hélène, femeia care ne călăuzise supusă și tăcută, redevenise aceeași pe care o cunoscusem în cabană. Într-o fâșie de lumină o surprinsesem cu același zâmbet cuceritor, îmbătată oarecum de ineditul situației, acționând fulgerător, poruncind celor trei bărbați care îi îndeplineau fără cârtire comenzile.

— Repede... în sanie! îi auzirăm glasul.

Era același glas, pe care-l mai auzisem cândva.

Și până să ne dăm seama ce se petrece, sania pe care o capturaseră porni într-o goană nebună înainte, peste întinderi. Cu pletele fluturând, ținând frâul în mâini, biciuind fără milă câinii, Hélène conducea sania. Părea întruparea cine știe cărui duh răzvrătit al acestor imensități albe, pustii, înghețate.

Nu ne rămânea altceva de făcut decât să-i urmărim. Câinii noștri abia așteptau să pornească după ceilalți, care le-o luaseră înainte. Acum Paralu își dovedi întreaga lui măiestrie. Îi mâna, fără să-i obosească prea mult, fără să-i atingă măcar cu biciul. Le vorbea, îi îndemna, îi alinta, le poruncea. Câinii ascultau. Păreau că pătrund fiecare gând, că pricep fiecare cuvânt, și printr-o tainică înțelegere între ei răspundeau la unison fiecărei chemări. Adversarii noștri aveau un apreciabil avans. Trebuia să recuperăm timpul, să absorbim distanța care ne despărțea. A-nceput o cursă uluitoare, fără popasuri, fără poticniri. Lină. Iute ca zborul minții. Parcă pluteam deasupra zăpezilor infinite. Proiectoarele noastre puternice desfăceau pârtii largi de lumină. Înaintea noastră, sania condusă de Hélène apărea ca o nălucă rătăcitoare. Goana se înteți. Ne despărțeau acum numai vreo sută de metri.

— Mai repede nu se poate, Paralu? întrebă Lawrence Robert.

— Ba da! Se poate! răspunse eschimosul.

Și, în adevăr, simțeam cum timpul, spațiul se contopesc într-o alunecare din ce în ce mai amețitoare. Ne apropiam vertiginos. Acum vedeam bine chipurile lor crispate. Vedeam silueta dreaptă a femeii care lovea cîinii sălbatic, nebunește.

— Mai repede, Paralu!

Și din nou distanța se-mpuțină. Henricson își pregăti pușca. Vru să ochească, dar fu oprit de canadian.

— Nu! Trebuie să-i prindem! Să aflăm unde-s aparatele! Mai repede, Paralu! Să le ieșim în față.

Și din nou distanța se-mpuțină.

Dar pe neașteptate sania din fața noastră o coti la dreapta și dispăru! Se topi pur și simplu în neantul alb. Auzirăm câteva strigăte disperate:

— Nu! Nu! Ce faci, Hélène?

Apoi totul se cufundă într-o nefirească tăcere.

Câinii noștri, care urmau orbește sania dinainte, erau gata să pornească în această direcție. Numai iscusința lui Paralu izbuti să-i oprească la vreme. Coborârăm. La dreapta căsca un hău cutremurător. Era cu neputință să mai iasă cineva la iveală din această prăpastie fără fund. N-am aflat niciodată dacă Hélène mânase în mod deliberat sania spre prăpastie, sau totul n-a fost decât o nedibăcie, jocul unei tragice întâmplări.

*

— Și acum... ce facem? rupse tăcerea Morand. Aparatele tot nu le-am găsit. Timpul trece, iar Terignak...

Canadianul îl privi îndelung, dar nu-i răspunse. Părea obosit, deprimat. Nu-l mai văzusem niciodată în asemenea stare.

— Trebuie să ne înapoiem la cabană! am vorbit în locul lui Lawrence Robert.

— Ce să facem la cabană? întreba Henricson.

— Să căutăm banda de magnetofon de care ne-a pomenit John Franklin.

În puține cuvinte le-am povestit lui și lui Gaston Morand întâmplările de la cabană. Lawrence Robert se însufleți.

— Da, să plecăm numaidecât!

Am ajuns. Am îngropat în pământul rece, tare, aspru, înghețat, trupul neînsuflețit al lui John Franklin. Am căutat banda de magnetofon. Am găsit-o. În cele ce urmează am transcris,

cuvânt cu cuvânt, mișcătoarea spovedanie a îndrăznețului explorator. Iat-o:

„Mă numesc John Franklin și sunt în vârstă de 99 de ani. Pare ciudat, dar acesta-i adevărul: sunt aproape centenar! La vârsta de 48 de ani am înfăptuit visul copilăriei și tinereței mele: o expediție în regiunile Polului Nord. Expediția a durat aproape doi ani prin apele și pământul Golfului Hudson, înghețate deopotrivă cea mai mare parte a anului. Atunci am descoperit un munte, care părea a fi de aur. Reîntors acasă, am reușit să conving un grup de financiari să mă susțină bănește pentru a porni într-o nouă expediție. Din păcate, bulgărele de minereu adus de mine se dovedi a nu avea niciun firicel de aur. Această constatare fu cât pe-aci să împiedice organizarea celei de-a doua expediții... Pentru mine ea avea o mare însemnătate: voiam să desăvârșesc harta geografică și geologică pe care o întocmisem. Financiarii însă aveau nevoie de-o afacere importantă, care să-i scoată din anumite încurcături bănești. Astfel fu constituită societatea „Nordaur“ pentru exploatarea zăcămintelor aurifere descoperite, chipurile, de mine. Trebuia să pornesc într-o nouă, amplă expediție, alcătuită din numeroși oameni, printre care și doi specialiști mineralogi.

Conducătorul expediției am fost, firește, eu. Mi se dăduse însă un ajutor de nădejde al financiarilor, Jenifer. Această a doua expediție n-a avut loc! În largul apelor nesfârșite Jenifer îmi puse alternativa: ori să fiu ucis pe loc și zvârlit în valuri, ori să primesc o sumă oarecare de bani și să renunț nu numai la expediție, dar și la identitatea mea. Aceeași alternativă a fost pusă și specialiștilor. Ei n-au acceptat oferta de a renunța la cercetări și au fost sfârtecați de rechini. Eu am primit banii. O sumă modestă, cu care-mi puteam încropi o existență într-unul din statele Americii Latine. Bineînțeles sub un nume fals, Lazaros Villa. Cât privește ceilalți oameni, erau toți în slujba financiarilor. Unul, și unul, aleși de Jenifer dintre cele mai dezolante elemente ale speciei umane. Am trăit multă vreme în Brazilia ca plantator de cafea. Lazaros Villa era un om respectat, care, muncind organizat, reușise să strângă ceva avere. Îmbătrânisem. N-aveam familie. Oameni ca mine își întemeiază cu greu un nucleu familiar din care să nu mai poată evada. Visul tinereții mele, departe de-a fi înăbușit, stins, dimpotrivă, devenise vâlvătaie. Ah! Blestemații... sosesc! Trebuie să opresc

înregistrarea. Numai de-aș putea s-o continui...“

În adevăr, urmară câteva sunete specifice unei brusce întreruperi a imprimării. Apoi spovedania a continuat:

„Am plecat împreună cu un tânăr, Pedros – care-mi ajuta în treburile plantației – din nou în ținuturile albe după care tânjea sufletul meu. Pedros se dovedi un om dinamic, bântuit însă de diavolul aurului. Eram prea bătrân spre a porni de unul singur chiar și undeva mult mai aproape, cu atât mai mult în acele ținuturi, unde moartea pândește la fiecare pas. Voiam nu numai să-mi desăvârșesc harta – aflasem din ziare că după ciudata dispariție a expediției Franklin multe altele îi urmară și, fără îndoială, au întocmit hărți excelente – dar țineam îndeosebi să revăd o mică așezare de eschimoși caribu, de care mă legasem cât am trăit printre ei. Orpingelik, un adolescent vioi, mă însoțise adesea în drumurile, în căutările mele. Sosit în nord, l-am întâlnit pe neașteptate pe Jenifer. Era schimbat, încărunțise, își lăsase barbă. Se stabilise aici cu unul din fii, Harry, și cu soția acestuia, Hélène. Locuiau de multă vreme ceva mai la sud de Golful Hudson și se îndeletniceau cu achiziționarea blănurilor vândute de eschimoși. În realitate, urmăreau să descopere muntele de aur. Muntele meu de aur! Erau posedați de același diavol care-l șfichiuise pe Pedros să mă însoțească în nord. Repede s-a făcut târgul între ei. Iar eu trebuia să le servesc drept mijloc spre a-și atinge scopul. Zadarnic am încercat să-i încredințez că nu-i vorba de aur. Nu voiau să creadă. Au început să mă amenințe, să mă chinuiască. Mi-au cerut să reconstitui harta, pe care să însemnez drumul și punctul unde se află muntele de aur. Am reconstituit-o, atât cât mi-au îngăduit puterile. Am lucrat-o rudimentar. M-au târât cu ei pretutindeni. Dar organismul meu nu mai rezista ca înainte. Am căzut bolnav. Vederea îmi slăbise mult. Zăpada, cu strălucirile ei orbitoare, îmi pricinuia îngrozitoare dureri de ochi, cu toate că purtam ochelari. Respiram greu. Aveam dureri în tot trupul. Dacă nu m-au lăsat să mor și m-au îngrijit, au făcut-o pentru că aveau nevoie de mine. Hélène devenise capul bandei. Ea hotăra. În ziua când s-a anunțat prin radio sosirea expediției „Arctica“ au fost cuprinși de-o veritabilă frenezie. După zadarnice căutări, Hélène hotărî să fure cele mai perfecționate aparate pentru aflarea zăcămintelor de aur și, cu ajutorul hărții mele, să descopere, în sfârșit, muntele de aur. M-am opus din

răsputeri. Știam că vina dispariției prețioaselor aparate se va răsfrânge în cele din urmă și asupra populației băștinașe. Că unul sau mai mulți din rândurile ei vor plăti greu. N-am fost ascultat. Vizitând așezarea caribu ca negustori de blănuri, au izbutit să-nșele buna credință a unui tânăr eschimos și-au furat aparatele. Atunci am încercat să le zădărnicesc planul. Am ascuns harta, pe care-o țineam într-o cutie de aluminiu, la rădăcina unui arbore pitic, în locul numit „Bârlogul urșilor". Înnebuniți de ciudă, m-au chinuit să le spun unde am îngropat cutia. Le-am spus. Ne găseam în preajma iernii polare și eram încredințat că nu vor porni în tundră s-o caute. M-am înșelat. Au plecat numaidecât. Din discuțiile lor am aflat că întâmplător cutia fusese descoperită de un membru al expediției „Arctica" și că s-au luptat să i-o smulgă. N-au reușit. Au mai făcut o tentativă. De data aceasta au adus cutia. Dar era goală. S-au certat. Erau furioși, gata să se ucidă între ei. Să mă ucidă și pe mine. Dar Hélène s-a opus. Spera ca într-o zi să pot reconstitui harta din memorie, dictându-le lor cum s-o alcătuiască. Atunci am simulat nebunia. Am simulat că pot fi calmat prin cântece moderne, transmise la magnetofon. Aveam nevoie să imprim această spovedanie, pentru că ochii nu mă mai ajutau s-o aștern pe hârtie. Dar vederea mi-a revenit încetul cu încetul. Însă am continuat să le dau impresia că nu văd. Trebuia să aflu unde sunt ascunse aparatele furate. Și am aflat! Sunt ascunse într-o excavație în zăpadă, la o sută de metri distanță de aici spre sud, la rădăcina unui pin pitic. Cred că nu mă-nșel. Ar fi groaznic! Asta-i toată spovedania mea. Dacă n-am putut, dacă nu mai pot face vreun bine populației caribu, pe care am îndrăgit-o negrăit de mult, trebuie să fac totul spre a-i cruța de răul care-o amenință. De aceea am imprimat această spovedanie... Dar..."

„Ce e, papa?"...

Bruscă oprire a înregistrării... Tăcere... Tăcere...

*

Am ascultat înfiorați cuvântul precipitat al lui John Franklin. Parcă fusese aici, în cabană și ne vorbise repede, șoptit, de teamă să nu fie surprins. Poate că acel „dar" voia să însemne ceva important, curmat înainte încă de-a fi rostit. Tăcerea s-a prelungit între noi o bună bucată de vreme, după ce magnetofonul încetase să-i reproducă glasul.

— Așadar, ipoteza mea se confirmă, spuse într-un târziu Lawrence Robert.

— Care ipoteză? a întrebat Henricson.

— Aceea că a doua expediție Franklin n-a pierit aici, în condiții misterioase, pentru că pur și simplu nici n-a avut loc.

Am intervenit:

— Nu cunoaștem ipoteza dumneavoastră! Dar acum vă înțeleg ezitările de la început... atunci când v-am cerut concursul.

— Da, da, am ezitat, vorbi, puțin cântat, canadianul.

Și iarăși s-a furișat tăcerea între noi. Eram fiecare apăsați de gânduri. Când vorbești cu întâmplările vieții dialogul e mut.

Câte clipe de aparentă somnolență, de evadare din realitatea imediată trecură? Gaston Morand s-a smuls primul din acest tulburător păienjeniș al tăcerii:

— Să mergem! rosti el grav.

Lawrence Robert tresări. Părea că încearcă să urce de undeva, din subteranele conștiinței. Dar nu izbutea.

— Unde să mergem?

— După aparate! glăsui aproape aspru Henricson în locul lui Morand. Timpul nu așteaptă!

— Sigur, să mergem! se trezi de-a binelea din visare canadianul. Dacă nu putem să facem vreun alt bine acestor minunați oameni caribu, să-mpiedicăm iscarea vreunui rău, exprimă el într-o versiune proprie gândul din urmă al lui John Franklin.

Într-o frântură de minut redeveni omul de mai înainte. Preluă comanda și toți cinci pornirăm după aparate. La o sută de metri de cabană, spre sud, se înșirau vreo douăzeci de pini pitici. Sub care din ei se afla excavația pomenită în spovedania lui Franklin?

A-nceput o muncă aprigă. Ne-am împărțit în două grupe, și am început să săpăm în zăpada înghețată. Târnăcoapele spărgeau crusta care se desfăcea în zeci și zeci de bucăți mai mari, mai mici. Lucram în grupă cu Paralu. Sub primul pin n-am găsit. Sub al doilea, al treilea tot așa.

— Hei, voi ați dat peste vreo excavație? l-am întrebat pe Henricson.

— Încă nu! sună răspunsul.

Am continuat să muncim în tăcere. Prin bufniturile

vântului, prin loviturile de târnăcop și de sapă se auzea doar răsuflarea noastră obosită. Lawrence Robert schimba când și când pe câte unul din noi și anevoie dădea apoi sapa din mână. Rând pe rând, am săpat la rădăcina celor douăzeci de pini. Nimic! Nici urmă de excavație boltită, amenajată special pentru a ocroti aparatele. Un fel de mânie surdă urca în noi.

— Să fi muncit oare zadarnic? întrebă Henricson.

— Așa se pare. Bătrânul s-a-nșelat, fără îndoială, mormăi Morand.

— Nu cred! am răspuns cu vehemență.

Nu știu de ce am simțit nevoia să-l apăr pe John Franklin. Iar Lawrence Robert mă susținu:

— Nici eu nu cred că bătrânul s-a-nșelat!

Atunci Paralu, căruia canadianul îi tradusese spovedania bătrânului explorator, ne arătă la o distanță de câteva zeci de metri un pin singuratic. Acoperit, covârșit de zăpadă, trecea cu totul neobservat.

Am reînceput munca noastră aspră cu și mai multă dârzenie.

Bătrânul nu se-nșelase!

Sub rădăcină se arcuia o boltă bine clădită, de mică dimensiune, tocmai atâta cât să-ncapă două cutii de lemn. Iar în cutii, îmbrăcate în blănuri spre a fi cruțate de ger și eventuale lovituri, aparatele noastre! Întâmplarea făcuse ca atât cutia cu harta lui Franklin, cât și aparatele să fie ascunse sub câte un arbore singuratic... Ciudățenii ale vieții!

*

Ne-am întors în așezarea caribu. Ne-am oprit la igluul lui Orpingelik și i-am arătat aparatele. Bătrânul eschimos a-nceput să tremure de emoție. Chipul cu zeci de cute părea un soare stins, căruia i s-a dăruit din nou văpaia.

— Știam! Știam că Krasluna va găsi obiectele!

A venit și Tukutu. Strângea aparatele la piept, le îmbrățișa ca pe niște făpturi vii. Da, ele îi vor aduce înapoi pe Terignak!

Adunarea, convocată fără întârziere de Orpingelik, hotărî:

„Terignak va putea să viețuiască mai departe în comunitatea caribu! Terignak n-are nicio vină. Terignak n-a călcat niciuna din legile comunității. Terignak n-a furat! Fiecare om caribu să aducă un cât de mic ajutor pentru regăsirea celui

osândit și alungat... Trebuie să se pornească de îndată. Terignak n-are nicio vină. Niciuna!“

S-au format echipe. Au pornit peste imensitățile albe, brumate de noaptea polară, în căutarea acelui flăcău pe care-l îndrăgisem atât de mult. Până departe, spre nemărginirea zărilor, au săgetat reflectoare puternice. Privirile au cercetat pretutindeni.

Am plecat cu grupul alcătuit din Tukutu, Giolitti, Paralu, Lawrence Robert. Tukutu și Giolitti făcuseră neobosite investigații. Au dat peste unele urme. Zăpada era răscolită de labe. Puteau fi ale lui Savik. Pentru că Savik, credinciosul prieten crescut, hrănit, alintat de Terignak, a pornit după stăpânul lui. Când Terignak părăsise așezarea să-și ispășească osânda, Savik a-nceput să se smucească, să urle, să nu mai aibă o clipă astâmpăr.

— Savik simte ca un om! spunea Tukutu.

Iar târziu, când oamenii caribu erau cufundați în somn, fata s-a apropiat pe furiș de locul unde se aflau legați câinii. A desfăcut legătura lui Savik. Câinii o cunoșteau. N-au lătrat. S-au gudurat pe lângă ea.

— Savik, i-a șoptit tainic fata, du-te după stăpânul tău! Apără-l! El e singur în vuietul vântului. În deznădejdea lui poate va rosti cu gândul cuvinte necugetate. Iar Sila ar putea să-l pedepsească. Poate i-ar ieși înainte în chip de fiară, ori poate l-ar moleși învăluindu-l în somn. Tu știi cât de puternic e Sila! E pretutindeni. Vine când nu te aștepți. Apără-l, Savik, pe Terignak să nu greșească, să nu stârnească mânia lui Sila! Apără-l, Savik!

Câinele asculta cu urechile ciulite. Privirile lui calde, luminoase, scâncetul slab îi erau răspunsul. Înțelegea.

— Savik simte ca un om...

Dezlegat, a țâșnit ca o împușcătură și s-a topit cât ai clipi în albul nesfârșit al depărtărilor.

Tukutu și Giolitti au dat peste zăpada răscolită de labe. Se vedea bine tiparul lor. Puteau fi ale lui Savik. N-au fost!

Lupi înnebuniți de foame cutreierau întinderile, răscoleau zăpada, căutau pradă. O simțeau poate în apropiere... Terignak? Savik? Cine știe?!!

Peste imensitățile albe, brumate de beznă, au săgetat reflectoare puternice. Până departe, spre nemărginirea zărilor... Privirile au cercetat pretutindeni.

Terignak, Savik n-au fost găsiți! Poate altă dată... Poate mai târziu, în scurtul triumf al primăverii...

*

Alb... Alb... Cât poate cuprinde privirea. O imensă Sahară de nea, sub care clocotesc gheizere... În care îngheață gheizere...

Ora tainică a beznei polare se apropie de sfârșit... Mari presimțiri plutesc peste cristalele de zăpadă... Aerul geme... tresare...

Lawrence Robert mi-a citit ultimul lui poem: „Niciodată“...

„Oamenii, oriunde pe pământ,
Oricine ar fi... sunt de neînlocuit!
Fiecare om,
Fiecare suflet de om
Are sunetul lui propriu,
Fiecare om e un cântec...
Pierind, n-ai să-l mai auzi niciodată!
Niciodată...“

*

Ora tainică a beznei polare se apropie de sfârșit... În curând va izbucni biruitoarea lumină boreală.

Voi mai auzi oare vreodată sunetul acela minunat, cald, catifelat, care este sufletul lui Terignak?

*

Post-scriptum: în primăvară am plecat din cantonamentul „Arcticei“. Curând Henricson mi-a trimis o fotografie: Tukutu și Terignak își serbau căsătoria.